

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
МІЖНАРОДНИЙ ГУМАНІТАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Кафедра мистецтвознавства та загальногуманітарних
дисциплін

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Ректор Міжнародного гуманітарного
університету д.ю.н., професор

Костянтин ГРОМОВЕНКО

2025 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
ФІЛОСОФІЯ

Галузь знань

Г Інформаційні технології

Спеціальність

ГЗ Комп'ютерні науки

Назва освітньої програми

Комп'ютерні науки

Рівень вищої освіти

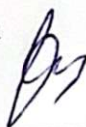
перший (бакалаврський) рівень

Одеса - 2025 рік

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри мистецтвознавства та загальногуманітарних дисциплін протокол № 1 від 28 серпня 2025 року.

Розробники і викладачі	Контактний тел.	E-mail
кандидат філософських наук, доцент, доцент кафедри мистецтвознавства та загальногуманітарних дисциплін, Іванова Оксана Станіславівна	+38067 258 68 84	okmegalodon2021@ukr.net

Завідувач кафедри мистецтвознавства
та загальногуманітарних дисциплін
PhD з філософії

Катерина МІХЕЙЦЕВА ЦІНГРОШ

Гарант освітньої програми
к.т.н., доцент

Ірина СОЛОВСЬКА

Узгоджено

Начальник навчального відділу

Лілія САЄНКО

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни	
Кількість кредитів: 3 Загальна кількість годин: 90 Мова навчання: українська	Галузь знань: F Інформаційні технології Спеціальність: F3 Комп'ютерні науки Рівень вищої освіти: перший (бакалаврський)	Денна форма	Заочна форма
		Обов'язкова	
		Рік підготовки:	
		1	
		Семестр:	
		1	
		Лекційні заняття:	
		26	8
		Практичні заняття:	
		14	4
		Самостійна робота:	
		50	78
		Вид контролю:	
екзамен			

Метою вивчення навчальної дисципліни «Філософія» є підготовка фахівців спеціальності F3 Комп'ютерні науки за освітнім ступенем бакалавра відповідно до державних стандартів, встановлених освітньо-професійною програмою «Комп'ютерні мережі та Інтернет»; формування цілісного уявлення про світ, людину та місце інформаційних технологій у розвитку цивілізації, а також розвиток критично мислячої особистості, здатної забезпечити етичну, методологічно обґрунтовану та соціально відповідальну професійну діяльність у цифрову епоху.

Основними задачами дисципліни є:

- опанування базового категоріально-понятійного апарату філософії для аналізу фундаментальних проблем буття, пізнання та свідомості;
- вивчення історії розвитку філософської думки від античності до сучасності як підґрунтя для розуміння генезису наукового методу та логіки;
- формування навичок критичного та логічного мислення, необхідних для побудови несуперечливих аргументів, аналізу складних систем та верифікації інформації;
- розвиток методологічної культури, що дозволяє усвідомлювати загальні принципи наукового пошуку, структуру наукових теорій та логіку алгоритмізації процесів;
- аналіз етичних аспектів цифрової трансформації, зокрема проблем штучного інтелекту, приватності даних, віртуальної реальності та відповідальності розробника перед суспільством;
- формування світоглядної стійкості та здатності до саморозвитку (Lifelong Learning) в умовах швидких технологічних змін.

МЕТА ДИСЦИПЛІНИ. Метою вивчення навчальної дисципліни «Філософія» є підготовка фахівців спеціальності F3 «Комп'ютерні науки» за освітнім ступенем бакалавра відповідно до державних стандартів, встановлених освітньо-професійною програмою «Комп'ютерні науки»; формування цілісного уявлення про світ, людину та місце інформаційних технологій у розвитку цивілізації, а також розвиток критично мислячої особистості, здатної до логічного аналізу, аргументації та прийняття обґрунтованих рішень, а також усвідомлення етичної та соціальної відповідальності фахівця з комп'ютерних наук.

ПРЕРЕКВІЗИТИ. Дисципліна вивчається на першому курсі та не потребує спеціальної попередньої підготовки. Передумовами для її опанування є базові знання, отримані в межах повної загальної середньої освіти, зокрема з історії, правознавства, інформатики та логіки, а також сформовані навички роботи з інформаційними ресурсами.

ПОСТРЕКВІЗИТИ. Знання, уміння та світоглядні орієнтири, сформовані під час вивчення дисципліни, використовуються при опануванні професійно-орієнтованих навчальних курсів. Етичні та соціальні аспекти професійної діяльності, розглянуті в межах курсу, корелюють із дисципліною «Вступ до фаху», зокрема в частині формування професійної ідентичності фахівця з комп'ютерних наук. Отримані результати навчання також є методологічною основою для підготовки кваліфікаційної роботи.

2. ОЧІКУВАНІ КОМПЕТЕНТНОСТІ, ЯКІ ПЛАНУЄТЬСЯ СФОРМУВАТИ ТА ДОСЯГНЕННЯ ПРОГРАМНИХ РЕЗУЛЬТАТІВ

У процесі реалізації програми дисципліни «Філософія» формуються наступні компетентності із передбачених освітньою програмою:

Інтегральна компетентність (ІК)

Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у галузі комп'ютерних наук або у процесі навчання, що передбачає застосування теорій та методів інформаційних технологій і характеризується комплексністю та невизначеністю умов.

Загальні компетентності (ЗК)

ЗК1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК8. Здатність генерувати нові ідеї (креативність).

ЗК10. Здатність бути критичним і самокритичним.

ЗК11. Здатність приймати обґрунтовані рішення.

ЗК13. Здатність діяти на основі етичних міркувань.

ЗК15. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

ЗК 16. Здатність ухвалювати рішення та діяти, дотримуючись принципу неприпустимості корупції та будь-яких інших проявів не доброчесності.

Спеціальні (фахові, предметні) компетентності

СК2. Здатність до виявлення статистичних закономірностей недетермінованих явищ, застосування методів обчислювального інтелекту, зокрема статистичної, нейромережевої та нечіткої обробки даних, методів машинного навчання та генетичного програмування тощо.

СК3. Здатність до логічного мислення, побудови логічних висновків, використання формальних мов і моделей алгоритмічних обчислень, проектування, розроблення й аналізу алгоритмів, оцінювання їх ефективності та складності, розв'язності та нерозв'язності алгоритмічних проблем для адекватного моделювання предметних областей і створення програмних та інформаційних систем.

Навчальна дисципліна «Філософія» забезпечує досягнення **програмних результатів навчання (РН)**, передбачених освітньою програмою:

ПР1. Застосовувати знання основних форм і законів абстрактно-логічного мислення, основ методології наукового пізнання, форм і методів вилучення, аналізу, обробки та синтезу інформації в предметній області комп'ютерних наук.

Заплановані результати навчання

1. Знання

Розуміння теоретичного фундаменту, що є основою наукового світогляду:

- філософський апарат (основні категорії та закони логіки, онтології, гносеології та етики);
- логічні підвалини цифрового світу (зв'язок між формальною логікою Арістотеля, математичною логікою Лейбніца/Буля та архітектурою сучасних обчислювальних систем);
- історія ідей (еволюція наукової картини світу та зміна парадигм у науці (від механізму до синергетики), здатність генерувати нові ідеї;
- цифрова етика (сучасні філософські концепції щодо штучного інтелекту, приватності, цифрової свободи та моральної відповідальності розробника);
- методологія науки (методи наукового пізнання (аналіз, синтез, індукція, дедукція, моделювання) та їх застосування в ІТ-проектуванні);
- етичні принципи професійної діяльності фахівця з комп'ютерних наук, проблематику доброчесності та неприпустимості корупції;
- соціальні, економічні та культурні чинники розвитку цифрового суспільства.

2. Уміння

Здатність застосовувати філософський інструментарій до професійних завдань:

- критично аналізувати інформацію: (розрізняти факти та інтерпретації, виявляти логічні помилки та маніпуляції у складних інформаційних потоках), приймати обґрунтовані рішення;
- формалізувати складні ідеї (застосовувати закони логіки для побудови несуперечливих алгоритмів та структур даних);
- вести професійну дискусію: (аргументовано захищати власну позицію з етичних та соціальних аспектів комп'ютерних наук, бути критичним і самокритичним) ;
- здійснювати рефлексію (оцінювати соціальні та гуманітарні наслідки впровадження технологічних рішень (наприклад, вплив автоматизації на ринок праці));
- виявляти закономірності недетермінованих явищ з метою застосування методів обчислювального інтелекту;
- аналізувати етичні дилеми, пов'язані з розробленням та впровадженням програмного забезпечення;
- методологічно обґрунтовувати дослідження (обирати адекватні методи пізнання під час написання бакалаврських робіт та розробки інноваційних продуктів).

3. Навички

Сталі патерни поведінки та професійної позиції:

- системне мислення (навичка бачити за окремим кодом цілісну соціотехнічну систему та її взаємодію з навколишнім середовищем);
- етичне проектування (Ethics by Design - звичка враховувати етичні ризики (упередженість ШІ, конфіденційність) ще на етапі архітектури системи);
- адаптивність (Lifelong Learning - готовність до постійного переосмислення професійних знань у зв'язку з появою нових технологічних та філософських парадигм);
- інтелектуальна автономія (здатність самостійно формувати світоглядну позицію, не піддаючись технологічному детермінізму);
- прийняття обґрунтованих рішень з урахуванням етичних і соціальних наслідків;
- самоорганізації та безперервного професійного розвитку в умовах цифрової трансформації.

3. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Тема 1. Філософія як мета-мова науки та специфіка світогляду

Світогляд, його історичні типи: міф, релігія, філософія. Філософія як методологічний фундамент комп'ютерних наук. Структура філософського знання: онтологія, гносеологія, етика, антропологія. Роль концептуального мислення в архітектурі складних систем.

Тема 2. Історична динаміка філософських ідей: від натурфілософії до технократії

Античність: народження логіки та перші моделі всесвіту (Платон, Арістотель). Середньовіччя та Відродження: людина як центр світу та передумови наукової революції.

Новий час: раціоналізм (Декарт) та емпіризм (Бекон) як витоки наукового методу. Г. Лейбніц як «батько» двійкової системи та концепції універсальної мови.

Тема 3. Онтологія та природа віртуального

Проблема буття: матеріальне та ідеальне. Філософське розуміння простору та часу в епоху мережових комунікацій. Онтологія віртуальної реальності: чи є цифрові об'єкти реальними? Співвідношення симуляції та реальності (Ж. Бодріяр).

Тема 4. Логіка, епістемологія та штучний інтелект

Формальна логіка як основа алгоритмізації. Теорія пізнання (гносеологія): суб'єкт, об'єкт, знання. Межі пізнання: теорема Геделя про неповноту та її значення для AI. Тест Тюрінга та аргумент «Китайської кімнати» Дж. Серля — чи може машина мислити?

Тема 5. Філософська антропологія: людина в цифрову епоху

Проблема сутності людини. Співвідношення біологічного, соціального та технологічного. Концепція трансгуманізму та кіборгізації: куди прямує еволюція Homo Sapiens? Цифрова ідентичність та трансформація «Я» в кіберпросторі. Свідомість як «софт», мозок як «хард» — критика комп'ютерної метафори психіки.

Тема 6. Соціальна філософія та філософія історії

Інформаційне суспільство як новий етап розвитку цивілізації (Д. Белл, Е. Тоффлер). Влада та знання в цифрову епоху: концепція «цифрового паноптикуму» (М. Фуко). Соціальні наслідки автоматизації та глобалізації. Проблема «цифрової нерівності» та майбутнє праці в епоху алгоритмів. Цифровий контроль, трансформація праці та людиноцентрованість інтерфейсів програмного забезпечення.

Тема 7. Етика інформаційних технологій (Digital Ethics)

Етичні теорії (деонтологія, утилітаризм) у застосуванні до коду. Проблема приватності, великих даних (Big Data) та алгоритмічної упередженості. Етика створення автономних систем та «Проблема вагонетки» для безпілотного транспорту. Маніфест вільного ПЗ та етичні кодекси IT-спільнот (ACM, IEEE).

Тема 8. Філософія науки та техніки: виклики майбутнього

Взаємозв'язок науки, техніки та технології. Поняття «Техносфери». Технологічна сингулярність: філософські прогнози Р. Курцвейла. Екологічна етика та відповідальність за технологічний розвиток планети. Роль фахівця з комп'ютерних наук у забезпеченні сталого розвитку людства.

4. СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин							
	денна форма				Заочна форма			
	усього	у тому числі			усього	у тому числі		
		Лекц.	прак	сам. роб.		лекц.	прак	сам. роб.
Тема 1. Філософія як мета-мова науки та специфіка світогляду	10	2	2	6	22	2	2	8
Тема 2. Історична динаміка філософських ідей: від натурфілософії до технократії	12	2	2	8				10
Тема 3. Онтологія та природа віртуального	12	2	2	8	28	2	2	12
Тема 4. Логіка, епістемологія та штучний інтелект	16	4	4	8				12
Тема 5. Філософська антропологія: людина в цифрову епоху	16	4	4	8	34	2	2	14
Тема 6. Соціальна філософія та філософія історії	18	4	4	10				16
Тема 7. Етика інформаційних технологій (Digital Ethics)	18	4	4	10	36	2	2	16
Тема 8. Філософія науки та техніки: виклики майбутнього	18	4	4	10				16
Усього годин	120	26	26	68	120	8	8	104
ПІДСУМКОВИЙ КОНТРОЛЬ - ЕКЗАМЕН								

5. ПИТАННЯ ДО ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		денна форма	заочна форма
1	Тема 1. Філософія як мета-мова науки та специфіка світогляду Світогляд, його історичні типи: міф, релігія, філософія. Філософія як методологічний фундамент комп'ютерних наук. Структура філософського знання: онтологія, гносеологія, етика, антропологія. Практичний фокус: роль концептуального мислення в архітектурі складних систем. Практичний результат: Карта компетентностей «Філософський софт-скіл розробника», де студент обґрунтовує значення 5-ти філософських категорій для проектування систем. Альтернатива: Есе (2 стор.) «Навіщо архітектору ПЗ знати принципи метафізики?».	2	-
2	Тема 2. Історична динаміка філософських ідей: від натурфілософії до технократії Античність: народження логіки та перші моделі всесвіту (Платон, Арістотель). Середньовіччя та Відродження: людина як центр світу та передумови наукової революції. Новий час: раціоналізм (Декарт) та емпіризм (Бекон) як витоки наукового методу.	2	2

	Практичний фокус: Г. Лейбніц як «батько» двійкової системи та концепції універсальної мови. Практичний результат: Порівняльна інфографіка «Від Лейбніца до Тюрінга: еволюція логічного обчислення». Альтернатива: Письмовий аналіз концепції «Універсальної характеристики» Г. Лейбніца як праобразу сучасних мов програмування.		
3	Тема 3. Онтологія та природа віртуального Проблема буття: матеріальне та ідеальне. Філософське розуміння простору та часу в епоху мережових комунікацій. Онтологія віртуальної реальності: чи є цифрові об'єкти реальними? Практичний фокус: співвідношення симуляції та реальності (Ж. Бодріяр). Практичний результат: Паспорт теми «Цифрове буття», що містить визначення статусу віртуальних об'єктів (NFT, ігрові світи, цифрові двійники). Альтернатива: Есе «Міф про печеру Платона в контексті технологій VR/AR».	2	-
4	Тема 4. Логіка, епістемологія та штучний інтелект Формальна логіка як основа алгоритмізації. Теорія пізнання (гносеологія): суб'єкт, об'єкт, знання. Межі пізнання: теорема Геделя про неповноту та її значення для AI. Практичний фокус: тест Тюрінга та аргумент «Китайської кімнати» Дж. Серля — чи може машина мислити? Практичний результат: Письмовий кейс-аналіз аргументу «Китайської кімнати» Дж. Серля з точки зору сучасних можливостей LLM (ChatGPT/Claude). Альтернатива: Пакет логічних задач на верифікацію істинності алгоритмічних висловлювань.	4	2
5	Тема 5. Філософська антропологія: людина в цифрову епоху Проблема сутності людини. Співвідношення біологічного, соціального та технологічного. Концепція трансгуманізму та кіборгізації: куди прямує еволюція Homo Sapiens? Цифрова ідентичність та трансформація «Я» в кіберпросторі. Практичний фокус: свідомість як «софт», мозок як «хард» — критика комп'ютерної метафори психіки. Практичний результат: Міні-проект (презентація) «Профіль людини майбутнього: межі трансгуманізму та кіборгізації». Альтернатива: Есе «Свідомість як алгоритм: за і проти комп'ютерної метафори мозку».	4	-
6	Тема 6. Соціальна філософія та філософія історії Інформаційне суспільство як новий етап розвитку цивілізації (Д. Белл, Е. Тоффлер). Влада та знання в цифрову епоху: концепція «цифрового паноптикуму» (М. Фуко). Соціальні наслідки автоматизації та глобалізації.	4	2

	Практичний фокус: проблема «цифрової нерівності» та майбутнє праці в епоху алгоритмів. Практичний результат: Проектна карта «Цифровий Паноптикум: як алгоритми збору даних змінюють структуру влади в суспільстві». Альтернатива: План розвитку «Етичного стартапу» в умовах інформаційного суспільства.		
7	Тема 7. Етика інформаційних технологій (Digital Ethics) Етичні теорії (деонтологія, утилітаризм) у застосуванні до коду. Проблема приватності, великих даних (Big Data) та алгоритмічної упередженості. Етика створення автономних систем та «Проблема вагонетки» для безпілотного транспорту. Практичний фокус: маніфест вільного ПЗ та етичні кодекси ІТ-спільнот (ACM, IEEE). Практичний результат: Пакет оцінювальних матеріалів (Етичний кодекс) для розробника штучного інтелекту. Альтернатива: Письмовий кейс-аналіз «Етична дилема безпілотного автомобіля: утилітаризм проти деонтології».	4	-
8	Тема 8. Філософія науки та техніки: виклики майбутнього Взаємозв'язок науки, техніки та технології. Поняття «Техносфери». Технологічна сингулярність: філософські прогнози Р. Курцвейла. Екологічна етика та відповідальність за технологічний розвиток планети. Практичний фокус: роль фахівця з комп'ютерних наук у забезпеченні сталого розвитку людства Практичний результат: Електронне портфоліо філософських есе та роздумів на тему «Технологічна сингулярність: загроза чи новий крок еволюції?». Альтернатива: Адаптований конспект (Mind Map) концепції сталого розвитку в цифрову епоху.	4	2
	Усього годин	26	8

6. САМОСТІЙНА РОБОТА

До самостійної роботи студентів щодо вивчення дисципліни «Філософія» включаються:

1. Знайомство з науковою та навчальною літературою відповідно зазначених у програмі тем.
2. Опрацювання лекційного матеріалу.
3. Підготовка до практичних занять.
4. Консультації з викладачем протягом семестру.
5. Самостійне опрацювання окремих питань навчальної дисципліни.
6. Підготовка та виконання індивідуальних завдань у вигляді доповідей, презентацій.
7. Підготовка до підсумкового контролю.

Тематика та питання до самостійної підготовки та індивідуальних завдань

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		денна форма	заочна форма
1	Тема 1. Філософія як мета-мова науки та специфіка світогляду 1. Чому філософію називають «мета-мовою» стосовно конкретних наук? 2. Як філософська категорія «системність» впливає на архітектурне мислення розробника? 3. Співвідношення наукової картини світу та повсякденного світогляду в епоху цифровізації. <u>Практичні питання:</u> Проаналізуйте структуру будь-якої наукової теорії (напр., теорія алгоритмів). Які філософські припущення лежать в її основі? <i>Творче завдання:</i> Створити інтелект-карту (Mind Map) «Генеалогія мого світогляду: як технології змінили моє сприйняття реальності».	6	8
2	Тема 2. Історична динаміка філософських ідей: від натурфілософії до технократії 1. Раціоналізм Декарта як прообраз модульного програмування. 2. Емпіризм Бекона: чи є сучасний Data Science реалізацією його методу? 3. Концепція «Універсальної характеристики» Лейбніца: мрія про ідеальну мову обчислень. <u>Практичні питання:</u> Порівняйте античний дедуктивний метод та сучасний підхід до верифікації програмного забезпечення. <i>Творче завдання:</i> Написати уявний «діалог» між Арістотелем та розробником ШІ про природу логічних категорій.	8	10
3	Тема 3. Онтологія та природа віртуального 1. Специфіка буття цифрових об'єктів: чи існують вони так само, як фізичні? 2. Категорії «можливого» та «дійсного» в ігрових симуляціях. 3. Проблема субстанції в хмарних обчисленнях: де «зберігається» буття? <u>Практичні питання:</u> Обґрунтуйте онтологічний статус NFT (невзаємозамінних токенів). Це об'єкт, ідея чи відношення? <i>Творче завдання:</i> Розробити есе-дискурс «Світ як код: аналіз гіпотези симуляції з позиції класичної онтології».	8	12
4	Тема 4. Логіка, епістемологія та штучний інтелект 1. Межі формалізації: чому не все знання можна перетворити на код? 2. Проблема інтуїції у процесі пізнання та машинне навчання. 3. Епістемологічний статус «чорної скриньки» (Black Box) у нейромережах. <u>Практичні питання:</u> Опишіть процес навчання нейромережі через філософські категорії «індукція» та «узагальнення». <i>Творче завдання:</i> Побудувати логічну модель (силогізми) для вирішення базової етичної задачі в коді.	8	12
5	Тема 5. Філософська антропологія: людина в цифрову епоху 1. Смерть «автора» та «суб'єкта» в епоху генеративного мистецтва. 2. Тілесність у віртуальному світі: чи потрібне нам тіло в метавсесвіті? 3. Поняття «цифрового безсмертя»: філософський аналіз архівації свідомості. <u>Практичні питання:</u> Складіть порівняльну таблицю «Людина vs Андроїд» за критеріями свідомості, творчості та моралі. <i>Творче завдання:</i> Розробити концепт «Маніфесту цифрового гуманізму» для захисту прав людини в автоматизованому світі.	8	14
6	Тема 6. Соціальна філософія та філософія історії 1. Зміна природи праці: від фізичних зусиль до інтелектуального сервісу.	10	16

	2. Соціальні мережі як простір нової публічності та загроза «інформаційних бульбашок». 3. Глобалізація та локалізація (глокалізація) в ІТ-індустрії. <u>Практичні питання:</u> Проаналізуйте феномен «Open Source» як реалізацію соціальної утопії про спільне володіння знаннями. <u>Творче завдання:</u> Створити сценарій-прогноз (свот-аналіз) «Суспільство 5.0: як ІІІ змінить соціальну ієрархію до 2050 року».		
7	Тема 7. Етика інформаційних технологій (Digital Ethics) 1. Моральна відповідальність за код: розробник чи власник алгоритму? 2. Проблема «технологічного насильства» та кібербулінгу: філософські корені агресії в мережі. 3. Етика великих даних: право на забуття проти права на інформацію. <u>Практичні питання:</u> Вирішіть кейс про «Проблему вагонетки» для безпілотного авто, використовуючи різні етичні теорії. <u>Творче завдання:</u> Сформулювати «10 заповідей системного адміністратора/програміста» на основі Категоричного імперативу Канта.	10	16
8	Тема 8. Філософія науки та техніки: виклики майбутнього 1. Наукові революції Т. Куна та зміна мов програмування як зміна парадигм. 2. Чи є техніка нейтральною, чи вона нав'язує нам певну ідеологію? 3. Технологічна сингулярність: чи можлива «пост-наука»? <u>Практичні питання:</u> Опишіть екологічний слід цифрових технологій через поняття «відповідальності за майбутнє» Г. Йонаса. <u>Творче завдання:</u> Підготувати презентацію-візію «Інженер майбутнього: синтез філософа, митця та програміста».	10	16
	Усього годин	68	104

7. ВИДИ ТА МЕТОДИ КОНТРОЛЮ

Види контролю	Складові оцінювання	
	Для екзамену	Для заліку
поточний контроль , який здійснюється у ході: проведення практичних (лабораторних) занять, виконання самостійної роботи, індивідуальних завдань, дослідна робота здобувача тощо.	50%	100%
підсумковий контроль	50%	

Методи діагностики знань (контролю)	фронтальне опитування; наукова доповідь, реферати, усне повідомлення, індивідуальне опитування; робота у групах; ділова гра, розв'язання ситуаційних завдань, кейсів, практичних завдань, екзамен
--	---

Питання до екзамену

- Філософія як специфічний тип світогляду. Співвідношення філософії та науки.
- Основне питання філософії та дві його сторони (онтологічна та гносеологічна).
- Антична натурфілософія: пошук першопочатку світу (архе) та народження наукового стилю мислення.
- Вчення Платона про ідеї та «Печеру»: філософські витоки концепції віртуальної реальності.
- Логіка Арістотеля як фундамент формалізації знань та побудови алгоритмів.

6. Раціоналізм Р. Декарта: роль методологічного сумніву та інтелекту в пізнанні.
7. Емпіризм Ф. Бекона та Д. Локка: досвід як джерело даних (Data-driven approach у філософії).
8. Г. Лейбніц як філософ та математик: концепція універсальної характеристики та двійкової логіки.
9. Німецька класична філософія (І. Кант, Г. Гегель): роль категорій розуму та діалектичного розвитку.
10. Постмодернізм та концепція симулякрів Ж. Бодріяра: аналіз копій без оригіналів у цифровому світі.
11. Категорія буття у філософії. Матеріальне та ідеальне буття в контексті Hardware та Software.
12. Філософське розуміння простору та часу: від субстанційної моделі до реляційної (мережевої).
13. Проблема свідомості: природа людського мислення та можливість його комп'ютерного моделювання.
14. Структура пізнання: чуттєве та раціональне. Роль інтуїції та логічного виводу.
15. Поняття істини у філософії та науці. Критерії істинності знання в епоху постправди.
16. Методи наукового пізнання: аналіз, синтез, індукція, дедукція, моделювання та експеримент.
17. Епістемологічні проблеми штучного інтелекту: аргумент «Китайської кімнати» Дж. Серля.
18. Проблема людини у філософії: біологічне, соціальне та духовне.
19. Філософія техніки: техніка як «продовження органів» людини (Е. Капп) та загроза відчуження.
20. Трансгуманізм та постгуманізм: етичні та антропологічні наслідки кіборгізації людини.
21. Свобода особистості та технологічний детермінізм: чи керують технології розвитком суспільства?
22. Концепція інформаційного суспільства (Д. Белл, Е. Тоффлер): основні характеристики та виклики.
23. Соціальні комунікації в мережі: трансформація приватності та публічності.
24. Феномен «Цифрового Паноптикуму»: влада, нагляд та контроль в епоху Big Data.
25. Предмет стики. Моральні цінності та їх трансформація в цифровому середовищі (нетикет).
26. Етичні стратегії в ІТ: утилітаризм (максимізація користі) проти деонтології (дотримання обов'язку).
27. Проблема етичного програмування: «дилема вагонетки» для автономних систем та ШІ.
28. Алгоритмічна упередженість (Bias) та соціальна справедливість: філософський аналіз помилок у даних.
29. Філософські прогнози майбутнього: концепція Технологічної сингулярності (Р. Курцвейл).
30. Відповідальність науковця та розробника: концепція сталого розвитку та екологічна етика.

8. ОЦІНЮВАННЯ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ТА ФАХОВОЇ ПЕРДВИЩОЇ ОСВІТИ ЗА НАВЧАЛЬНУ ДИСЦИПЛІНУ У МІЖНАРОДНОМУ ГУМАНІТАРНОМУ УНІВЕРСИТЕТІ

(поточний контроль, підсумковий контроль, загальний результат оцінювання)

<i>Поточний контроль</i>			
Види роботи	Планові терміни виконання	Форми контролю та звітності	Максимальний відсоток оцінювання
Систематичність і активність роботи на практичних (лабораторних) заняттях			
1.1. Підготовка до практичних (лабораторних) занять	Відповідно до робочої програми та розкладу занять	Перевірка обсягу та якості засвоєного матеріалу під час практичних (лабораторних) занять	30
Виконання завдань для самостійного опрацювання			
1.2. Індивідуальне тестування, завдання, підготовка реферату (есе) за заданою тематикою	Відповідно до робочої програми та розкладу занять	Розгляд відповідного матеріалу під час аудиторних занять або ІКР ¹ , перевірка конспектів навчальних текстів тощо	10
Виконання індивідуальних завдань, дослідна робота здобувача			
1.3. Інші види індивідуальних завдань, в т.ч. підготовка наукових публікацій, участь у роботі круглих столів, конференцій тощо.	Відповідно до робочої програми та розкладу занять	Обговорення результатів проведеної роботи під час аудиторних занять, наукових конференцій та круглих столів.	10
Разом балів за поточний контроль			50
Підсумковий контроль екзамен			50
Загальний результат оцінювання			100

Поточний контроль знань здобувачів освіти при формі контролю **екзамен** (максимум 50 балів) оцінюється за шкалою («2», «3», «4», «5»), з обов'язковим переведенням балів за кожний вид роботи таким чином:

- за підготовку до аудиторних занять (максимум 30 балів) здобувачу освіти необхідно мати не менше 1/2 оцінок від загальної кількості практичних (лабораторних) занять, для переведу балів за підготовку до аудиторних занять середньоарифметична оцінка множиться на коефіцієнт 6;
- за виконання завдань для самостійного опрацювання (тестування, завдання, підготовка реферату (есе) за заданою тематикою) (максимум 10 балів) здобувачу освіти необхідно мати не менше 1/2 оцінок від загальної кількості програмного матеріалу, що виноситься на самостійне вивчення, для переведу зазначених балів середньоарифметична оцінка множиться на коефіцієнт 2;
- за інші види індивідуальних завдань, в т.ч. підготовку наукових публікацій, участь у роботі круглих столів, конференцій тощо (максимум 10- балів) здобувачу освіти необхідно мати не менше 1/2 оцінок від загальної кількості інших видів індивідуальних завдань, для переведу

¹ Індивідуально-консультативна робота викладача зі здобувачами

балів за підготовку до аудиторних занять середньоарифметична оцінка множиться на коефіцієнт 2.

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ЗА ПОТОЧНИЙ КОНТРОЛЬ

- «2»- виставляється за неправильну відповідь (письмову роботу), яка не відповідає змісту теми та свідчить про нерозуміння її основних положень;
- «3» -виставляється за відповідь (письмову роботу), яка відповідає змісту теми, але є неповною і неточною у визначенні понять, свідчить про неповне розуміння основних положень навчального матеріалу, свідчить про те, що знання студента мають фрагментарний, поверховий характер;
- «4» - оцінюється правильна і обґрунтована відповідь (письмова робота), з якої видно, що студент знає й розуміє теоретичний матеріал в обсязі навчальної теми, володіє необхідними навичками, не допускає суттєвих помилок.
- «5» - оцінюється повна, правильна, ґрунтовна відповідь (письмова робота) на запитання теми, що передбачає логічність і послідовність викладу матеріалу, володіння термінологією, показує вміння повно й глибоко використовувати теоретичні знання в практичній площині.

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ ЗНАНЬ ЗДОБУВАЧІВ ЗА ЕКЗАМЕН (максимум 50 балів)

Рівень знань оцінюється:

- від 40 до 50 балів - студент виявляє особливі творчі здібності, вміє самостійно знаходити та опрацьовувати необхідну інформацію, демонструє знання матеріалу, проводить узагальнення і висновки;
- 30 до 40 балів - студент володіє знаннями матеріалу, але допускає незначні помилки у формуванні термінів, категорій, проте за допомогою викладача швидко орієнтується і знаходить правильні відповіді;
- 20 - 30 балів - студент відтворює значну частину теоретичного матеріалу, виявляє знання і розуміння основних положень, з допомогою викладача може аналізувати навчальний матеріал, але дає недостатньо обґрунтовані, невичерпні відповіді, допускає помилки.
- 10 - 20 балів - володіє навчальним матеріалом на середньому рівні, допускає помилки, серед яких є значна кількість суттєвих;
- 0-10 балів - володіє навчальним матеріалом на рівні, вищому за початковий, значну частину його відтворює на репродуктивному рівні, на всі запитання дає необґрунтовані, невичерпні відповіді, допускає помилки.

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ЗА ПОТОЧНИЙ КОНТРОЛЬ

- «2»- виставляється за неправильну відповідь (письмову роботу), яка не відповідає змісту теми та свідчить про нерозуміння її основних положень;
- «3» -виставляється за відповідь (письмову роботу), яка відповідає змісту теми, але є неповною і неточною у визначенні понять, свідчить про неповне розуміння основних положень навчального матеріалу, свідчить про те, що знання студента мають фрагментарний, поверховий характер;
- «4» - оцінюється правильна і обґрунтована відповідь (письмова робота), з якої видно, що студент знає й розуміє теоретичний матеріал в обсязі навчальної теми, володіє необхідними навичками, не допускає суттєвих помилок.
- «5» - оцінюється повна, правильна, ґрунтовна відповідь (письмова робота) на запитання теми, що передбачає логічність і послідовність викладу матеріалу, володіння термінологією, показує вміння повно й глибоко використовувати теоретичні знання в практичній площині.

9. КРИТЕРІЇ ЗАГАЛЬНИХ РЕЗУЛЬТАТІВ ОЦІНЮВАННЯ ЗНАНЬ ЗДОБУВАЧІВ

Рівень знань оцінюється:

- «відмінно» / «зараховано» А - від 90 до 100 балів. Студент виявляє особливі творчі здібності, вміє самостійно знаходити та опрацьовувати необхідну інформацію, демонструє знання матеріалу, проводить узагальнення і висновки. Був присутній на лекціях та семінарських заняттях, під час яких давав вичерпні, обґрунтовані, теоретично і практично правильні відповіді, має конспект з виконаними завданнями до самостійної роботи, презентував реферат (есе) за заданою тематикою, проявляє активність і творчість у науково-дослідній роботі;
- «добре» / «зараховано» В - від 82 до 89 балів. Студент володіє знаннями матеріалу, але допускає незначні помилки у формуванні термінів, категорій, проте за допомогою викладача швидко орієнтується і знаходить правильні відповіді. Був присутній на лекціях та семінарських заняттях, має конспект з виконаними завданнями до самостійної роботи, презентував реферат (есе) за заданою тематикою, проявляє активність і творчість у науково-дослідній роботі;
- «добре» / «зараховано» С - від 74 до 81 балів. Студент відтворює значну частину теоретичного матеріалу, виявляє знання і розуміння основних положень, з допомогою викладача може аналізувати навчальний матеріал, але дає недостатньо обґрунтовані, невичерпні відповіді, допускає помилки. При цьому враховується наявність конспекту з виконаними завданнями до самостійної роботи, реферату та активність у науково-дослідній роботі;
- «задовільно» / «зараховано» D - від 64 до 73 балів. Студент був присутній не на всіх лекціях та семінарських заняттях, володіє навчальним матеріалом на середньому рівні, допускає помилки, серед яких є значна кількість суттєвих. При цьому враховується наявність конспекту з виконаними завданнями до самостійної роботи, рефератів (есе);
- «задовільно» / «зараховано» E - від 60 до 63 балів. Студент був присутній не на всіх лекціях та семінарських заняттях, володіє навчальним матеріалом на рівні, вищому за початковий, значну частину його відтворює на репродуктивному рівні, на всі запитання дає необґрунтовані, невичерпні відповіді, допускає помилки, має неповний конспект з завданнями до самостійної роботи.
- «незадовільно з можливістю повторного складання» / «не зараховано» FX – від 35 до 59 балів. Студент володіє матеріалом на рівні окремих фрагментів, що становлять незначну частину навчального матеріалу.
- «незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни» / «не зараховано» F – від 1 до 34 балів. Студент не володіє навчальним матеріалом.

ТАБЛИЦЯ ВІДПОВІДНОСТІ ЗАГАЛЬНИХ РЕЗУЛЬТАТІВ ОЦІНЮВАННЯ ЗНАНЬ ЗА РІЗНИМИ ШКАЛАМИ

100-бальною шкалою	Шкала за ECTS	За національною шкалою	
		екзамен	залік
90-100	A	Відмінно	Зараховано
82-89	B	Добре	
74-81	C		
64-73	D	Задовільно	
60-63	E		
35-59	Fx	Незадовільно	Не зараховано
1-34	F		

10. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основна

1. Іванова О. С. Навчально-методичні рекомендації до практичних занять та самостійної роботи з навчальної дисципліни «Філософія» для здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського) рівня освітньо-професійної програми «Комп'ютерні науки», спеціальності F3 Комп'ютерні науки денної та заочної форми навчання / Іванова О. С.; [Електронне видання]. Одеса: МГУ, 2025. 30 с.
2. Даниль'ян О. Г., Дзьобань О. П. Філософія : підручник. Харків : Право, 2019. 432 с.
3. Петрушенко В. Л. Філософія : навчальний посібник (у схемах і таблицях). Львів : Новий Світ-2000, 2020. 306 с.
4. Причепій Є. М., Черній А. М., Чекаль Л. А. Філософія : підручник. Київ : Академвидав, 2018. 592 с.
5. Іванова О. С. Конспект лекцій з дисципліни «Філософія» для здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського) рівня освітньо-професійної програми «Комп'ютерні науки», спеціальності F3 Комп'ютерні науки денної та заочної форми навчання / Іванова О. С.; [Електронне видання]. – О.: МГУ, 2025. 78 с.

Допоміжна

1. Шваб К. Четверта промислова революція. Формуючи четверту промислову революцію. Харків : Клуб сімейного дозвілля, 2019. 232 с.
2. Іванова О. С. Професійний розвиток особистості в умовах євроінтеграційних процесів. Іванова О. С., Єрмакова С. С, Шишко О. Г. Міжнародної науково-методичної конференції «Управління якістю підготовки фахівців» Конференція – XXVIII м. Одеса. Одеська державна академія будівництва та архітектури, University North (Хорватія) 20-21 квітня 2023 р.
3. Ivanova O., Yermakova S., Horytska O., Polishchuk V., Polukhtovych T., Vivcharenko T. / Influence of the Neuro-Educational Environment on One's Socialization under Total Digitalization. BRAIN. Broad Research in Artificial Intelligence and Neuroscience, 12(1). 2023.
4. Іванова О.С. Філософія цифрової людини і цифрового суспільства. *Психологія життєвого простору особистості в сучасних умовах кризи, глобалізації та цифрової трансформації суспільного життя*: Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції 20-21 вересня 2024 р., м. Одеса. – Міжнародний гуманітарний університет. – 344 с.
5. Іванова О.С. Філософія психології цифрової людини і цифрового суспільства. // О.С. Іванова. Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції, (20-21 вересня 2024 р.), м. Одеса. Міжнародний гуманітарний університет. 338 с. С. 113-115.
6. Іванова О.С., Горицька О.В., Шаповалова Т.Г. Освітня інтеграція крізь призму академічної мобільності студентів / Актуальні питання гуманітарних наук: міжвузівський збірник наукових праць молодих вчених Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка. Вип. 49, том 1, 2022. - Журнал включено до міжнародних наукометричних баз.
7. Іванова О.С. Філософія психології: ноосферний розвиток інформаційного суспільства. *Психологія життєвого простору особистості в сучасних умовах кризи, глобалізації та цифрової трансформації суспільного життя*: Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції, .. –338 с. - С. 123-125 Міжнародний гуманітарний університет. м. Одеса URL: <http://surl.li/lsnqd> (14-15 вересня 2023р.)
8. Іванова О.С. Філософія цифрової людини і цифрового суспільства. *Психологія життєвого простору особистості в сучасних умовах кризи, глобалізації та цифрової трансформації суспільного життя*: Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції, (20-21 вересня 2024р.), м. Одеса. – Міжнародний гуманітарний університет. – 344 с. С.138-141.
9. Пальчинська М.В., Іванова О. С. Інформаційна культура особистості як атрибут інформатизації суспільства. // О.С. Іванова Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції, (20-21 вересня 2024 р.), м. Одеса. Міжнародний гуманітарний університет. 338 с. С. 156-160.

10. Іванова О.С., Горицька О.В., Шаповалова Т.Г. Академічна доброчесність як запорука якості освіти / «Перспективи та інновації науки» - No 3(8), 2022.

Нормативно-правові акти:

1. Конституція України: Закон від 28.06.1996 № 254к/96-ВР. <https://zakon.rada.gov.ua/>
2. Про вищу освіту: Закон України від 01.07.2014 № 1556-VII
3. Етичний кодекс ІТ-спеціаліста.

Інформаційні ресурси

1. Бібліотека Міжнародного гуманітарного університету: офіційний сайт. Режим доступу: <https://mu.od.ua/naukova-biblioteka>
2. Бібліотека Університету Ушинського : офіційний сайт. Режим доступу: <https://library.pdpu.edu.ua>
3. Міністерство освіти і науки України: офіційний сайт. Режим доступу: <http://www.mon.gov.ua>
4. Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського: офіційний сайт. URL: <http://www.nbuv.gov.ua/>